

Yttrande över betänkandet ”Etableringsboendelagen - ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända - SOU 2025:35”

Hultsfreds kommun översänder följande yttrande över betänkandet med diarienummer A2025/00455 till Arbetsmarknadsdepartementet.

Ärendebeskrivning

Arbetsmarknadsdepartementet har översänt betänkandet ”Etableringsboendelagen- ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända SOU 2025:35”. I denna föreslås att nuvarande bosättningslag ska ersättas av etableringsboendelagen. Nyanlända med tillfälligt skydd som anvisats till kommunen och som väljer att inte bo kvar ska inte behöva anvisas en gång till utan får automatiskt rätt till etableringsboende under 36 månader.

Yttrande

Den föreslagna fördelningsmodellen som tar hänsyn till kommunens förutsättningar avseende bland annat arbetsmarknad, utbildningsutbud och det sammantagna mottagandet av nyanlända bedöms kunna ge kommunerna bättre förutsättningar för att främja integrationen. Modellen inbegriper också ett ”kommuntak” som ska bidra till en jämnare fördelning av nyanlända mellan kommuner. Det finns ingen nedre gräns satt. Hultsfreds kommun vill påtala att avsaknaden av en nedre gräns för mottagande kan leda till en ojämn fördelning där vissa kommuner mottar en oproportionerligt låg andel

nyanlända i förhållande till sina förutsättningar. Det behöver finnas en flexibilitet i modellen för att överskrida maxtaket när barnets bästa kräver det. I övrigt stöder Hultsfreds kommun det yttrande som Södertälje kommun lämnat där följande punkter lyfts som positiva:

- anvisad nyanländ har möjlighet till att få en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden efter att rätten till etableringsboende har löpt ut
- kommunernas tidigare mottagande samt antal utsatta områden i en kommun vägs in i fördelningen av nyanlända
- arbetsförmedlingen kartlägger nyanländas utbildningsbakgrund innan anvisning
- kommuner inte får anordna etableringsboende i andra kommuner
- rätten till etableringsboende kan upphöra i förtid efter beslut av kommunen om den nyanlände inte är anvisad till ett arbetsmarknadspolitiskt program

Nedan redovisas Södertälje kommuns ställningstaganden vilka Hultsfreds kommun tar som sitt eget ställningstagande:

8.1 Vilka kriterier ska beaktas vid fördelningen?

det är positivt att införa ett system för bosättning där hänsyn tas till den anvisades möjlighet att få en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden efter att perioden med etableringsboende har löpt ut. Den anvisades uppskattade framtida betalningsförmåga bör också vägas in i detta. Det bör dock beaktas att tillgången till hyreslägenheter kan vara liten i kommuner med i övrigt goda ekonomiska förutsättningar för mottagande och att förslagen kan innebära ett minskat incitament till att utveckla sitt hyresbestånd. Förslagen bör ses över så att kommuner med ett väl utvecklat hyresbestånd och som tidigare tagit ett stort humanitärt ansvar inte drabbas negativt. Det är även viktigt för att minska segregationen. Därför anser kommun att det är bra att kommunernas tidigare mottagande samt antal utsatta områden i en kommun vägs in i fördelningen av nyanlända och att särskild hänsyn bör tas till de kriterierna framför kriteriet om

förutsättningarna för den nyanlände att efter perioden med etableringsboende hitta en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden.

9.9.3 Arbetsförmedlingen ska lämna en rekommendation om lämpliga anvisningskommuner

kommunen anser att det är positivt att Arbetsförmedlingen ska kartlägga den nyanländes utbildningsbakgrund innan beslut om anvisning fattas för att möjligheterna för att den nyanlände ska komma i sysselsättning ska förbättras och bättre matchas mot kommunernas efterfrågan på särskild kompetens.

10.2.1 Anvisningskommunen får inte ordna ett etableringsboende i en annan kommun

kommunen ser positivt på att det tydliggörs att kommuner är skyldiga att efter anvisning enligt etableringsboendelagen ansvara för att ta emot den nyanlände och inte anordna etableringsboende i annan kommun som kan bidra till ojämlikheter i fördelningen över kommuner.

10.6.2 Om den nyanlände inte aktivt bidrar till sin etablering i arbets- och samhällslivet

kommunen anser att etableringen av nyanlända fungerar som bäst när den är snabb och aktiv. Därför ser kommunen positivt på att det finns ett maxtak på rätten till etableringsboende. Därtill ser kommunen positivt på att kommunen får besluta om att den nyanländes rätt till etableringsboende ska upphöra i förtid om den nyanlände inte är anvisad till ett arbetsmarknadspolitiskt program eller fått sin anvisning till ett arbetsmarknadsprogram återkallad till följd av omständigheter som den nyanlände råder över.